

5.9 PRACOVNÍ VÝCHOVA

5.9.1 Charakteristika vyučovacího předmětu Pracovní výchova

Vyučovací předmět *Pracovní výchova* vychází ze vzdělávacího oboru *Člověk a svět práce*, postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Vzdělávací obsah předmětu vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Cíleně se zaměřuje na praktické (zejména manuální) pracovní dovednosti a návyky a doplňuje tak celé základní vzdělání o tuto důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích obsahů vyučovacích předmětů a je jejich určitou protiváhou.

5.9.2 Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu Pracovní výchova

Učební osnovy vyučovacího předmětu *Pracovní výchova* (částečně i osnovy vyučovacího předmětu *Výchova k občanství* - viz níže) obsahují rozpracované konkretizované výstupy a učivo z tematických okruhů vzdělávací oblasti *Člověk a svět práce* RVP ZV (na 1. stupni: *Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů*; na 2. stupni: *Práce s technickými materiály, Pěstitelské práce a chovatelství, Příprava pokrmů, Svět práce*). Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech vyučovacích hodinách jsou soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. Prostřednictvím vyučovacího předmětu *Pracovní výchova* žáci získávají nejen důležité základní pracovní návyky a dovednosti, ale také důležité informace ze sféry výkonu práce. To pro ně může být velkou pomocí při jejich rozhodování o jejich dalším studijním a profesním zaměření.

Vyučovací předmět *Pracovní výchova* je povinný předmět, který se vyučuje v 1. až 9. ročníku s hodinovými dotacemi pro jednotlivé ročníky odpovídajícími učebnímu plánu. Jednohodinové týdenní dotace vyučovacího předmětu *Pracovní výchova* lze ve vhodných případech organizovat „střídavě“ jako „dvouhodinovky“ 1/14 dnů v kombinaci s jiným vyučovacím předmětem s jednohodinovou týdenní dotací (např. s *Výtvarnou výchovou* apod.). Bez ohledu na charakter pracovních činností probíhá výuka vyučovacího předmětu *Pracovní výchova* ve stejném rozsahu pro chlapce i dívky. Na 1. stupni se třídy nedělí, na 2. stupni jsou žáci při výuce *Pracovní výchovy* pravidelně střídavě rozděleni do dvou pracovních skupin s odlišným charakterem pracovních činností.

Část vzdělávacího obsahu některých tematických okruhů (*Příprava pokrmů, Provoz a údržba domácnosti, Svět práce*) je realizována ve vyučovacím předmětu *Výchova k občanství a Rodinná výchova*. Část vzdělávacího obsahu vzdělávací oblasti *Člověk a svět práce* RVP ZV je realizována rovněž v některých projektech **průřezových témat** (více viz kapitola 3.4 *Začlenění průřezových témat*).

Výuka probíhá z převážné části v odborných učebnách školy (školní dílna, školní kuchyňka, výtvarná dílna, odborná učebna chemie, odborná učebna výpočetní techniky), v nejbližším okolí školy a formou exkurzí i ve vybraných institucích a výrobních podnicích.

S ohledem na podmínky výuky učitel zařazuje prvky rozvoje čtenářské gramotnosti.

5.9.3 Výchovně vzdělávací strategie vyučovacího předmětu Pracovní výchova

KOMPETENCE K UČENÍ	- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení. - Podporujeme samostatnost a tvořivost. - Učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnosti. - Ve výuce se zaměřujeme prioritně na "aktivní" dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání. - Motivujeme k učení – snažíme se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení. - Při hodnocení používáme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace. - Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.
KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	- Učíme žáky nebát se problémů ("problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva"). - Na modelových příkladech učíme žáky užívat různé algoritmy řešení problémů. - Podporujeme různé přijatelné způsoby řešení problému. - Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení. - Podporujeme využívání moderní techniky při řešení problémů.
KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ	- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů. - Vedeme žáky k tomu, aby otevřeně vyjadřovali svůj názor podpořený logickými argumenty. - Vedeme žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí. - Vedeme žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci své osoby a své školy na veřejnosti. - Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, v řádech odborných pracoven, řádu akcí mimo školu apod.; umožňujeme žákům podílet se na sestavování těchto pravidel.
KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ	- Minimalizujeme používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování. - Podporujeme "inkluzi" ("začlenění") – volíme formy práce, které pojímají různorodý kolektiv třídy jako mozaiku. vzájemně se doplňujících kvalit, umožňujících vzájemnou inspiraci a učení s cílem dosahování osobního maxima každého člena třídního kolektivu. - Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce.
KOMPETENCE OBČANSKÉ	- Netolerujeme sociálně patologické projevy chování (drogy, šikana, kriminalita mládeže). - Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu. - Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů. - Netolerujeme nekomarádské chování a odmítnutí požadované pomoci. - Netolerujeme žádnou podobu (aktivní, pasivní, otevřenou, skrytou) podpory výše uvedených negativních jevů. - Důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních normách školy. - Neustále monitorujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření. - Dodržujeme zásadu, „že tu není špatný žák, jsou tu jen špatné projevy jeho chování“. - V rámci předmětu seznamujeme žáky s vhodnými právními normami. - Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví a k ochraně životního prostředí.

KOMPETENCE PRACOVNÍ	- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci. Žádnou práci netrestáme. Kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme. - Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky. - Důsledně žáky vedeme k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků. - Různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi – cíleně ujasňujeme představu žáků o reálné podobě jejich budoucího povolání a o volbě vhodného dalšího studia. - Cíleně posilujeme (motivujeme) žáky k dosažení jimi vhodně zvoleného dalšího studia (budoucího povolání).
KOMPETENCE DIGITÁLNÍ	- Vedeme žáky k používání moderních technologií při práci. - Při procesu plánování práce využíváme možnosti a schopnosti algoritmizace - Cíleně posilujeme (motivujeme) žáky k dosažení jimi vhodně zvoleného dalšího studia (budoucího povolání). - Žáky vedeme k samostatnému rozhodování jaké moderní technologie či postupy při zvoleném postupu práce použít